

**Белорусский государственный университет
Филологический факультет
Кафедра английского языкознания**

Аннотация к дипломной работе

**«РУССКОЕ И АНГЛИЙСКОЕ ФРАЗЕОСЕМАНТИЧЕСКИЕ
ПОЛЯ ОБМАНА В СОПОСТАВИТЕЛЬНОМ
ЛИНГВОКОГНИТИВНОМ ОСВЕЩЕНИИ»**

**МУХЛЯ ВАЛЕРИЯ АЛЕКСАНДРОВНА,
РУКОВОДИТЕЛЬ ГУТОВСКАЯ МАРИНА СТЕПАНОВНА**

2016 год

РУССКОЕ И АНГЛИЙСКОЕ ФРАЗЕОСЕМАНТИЧЕСКИЕ ПОЛЯ ОБМАНА В СОПОСТАВИТЕЛЬНОМ ЛИНГВОКОГНИТИВНОМ ОСВЕЩЕНИИ

РЕФЕРАТ ДИПЛОМНОЙ РАБОТЫ

Количество страниц дипломной работы — 55.

Количество таблиц — 2.

Количество приложений — 5.

Количество использованных источников — 49.

Ключевые понятия: ФРАЗЕОЛОГИЗМ, ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКАЯ ЕДИНИЦА, ФРАЗЕОСЕМАНТИЧЕСКОЕ ПОЛЕ, ФРАЗЕОСЕМАНТИЧЕСКАЯ ГРУППА, ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКАЯ КАРТИНА МИРА, ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЙ КОНЦЕПТ ОБМАНА.

Предметом дипломного исследования является общность всех сем, которые передаются при помощи единиц фразеосемантического поля, и организация основных сем во фразеосемантическом поле. Объектом считаются значения фразеологических единиц, составляющих русское поле 'обман' и английское поле 'deception'. Цель исследования заключается в выявлении схожих и разнящихся черт между фразеосемантическими концептами обмана русского и английского языков, а также в упорядочивании содержаний обозначенных концептов. Основным методом исследования, использованным в работе, является сопоставительный лингвокогнитивный метод, осуществляемый в несколько исследовательских шагов, среди которых: анализ теоретических концепций, контрастивно-лексикографический метод установления составов одноименных фразеосемантических полей разных языков, метод цепочки словарных дефиниций, сопоставительный лингвокогнитивный метод исследования коррелятивных фразеосемантических полей разных языков, компонентный анализ словарных дефиниций, семантико-понятийное классифицирование фразеологизмов, лингвокогнитивная интерпретация актуальных значений фразеологизмов, метод количественных подсчетов, статистическая обработка количественных данных.

В дипломной работе разрабатывается вопрос отражения тех или иных аспектов жизнедеятельности человека во фразеологической картине обмана. Ключевым положением в данной работе считается то, что одни и те же явления действительности в различных языках могут трактоваться по-разному, быть полностью идентичными или не отображаться в национальной картине мира вообще. Новизна работы представляется в том, что фразеологический концепт обмана до этого не рассматривался в рамках лингвокогнитивного

сопоставительного освещения на примере фразеологий русского и английского языков.

Сравнение научного и вненаучного толкования лжи определило, что именно фразеология рассматривает концепт обмана наиболее многосторонне, в то время как научная картина обмана сосредотачивает внимание на формальной стороне данного феномена. Фразеологическая картина обмана делает акцент на результат обманных действий, на разновидности лжи и объектов обмана. Научная же картина обмана изучает предпосылки и модели поведения лжеца, в основном основываясь на психологической и юридической сторонах явления.

Изучение русского фразеосемантического поля 'обман' и английского 'deception' при помощи структурированной реализации всех научно-исследовательских шагов, подробно демонстрирующих использование сопоставительного лингвокогнитивного метода, выявило, что данный феномен является вечным спутником человека во всех жизненных ситуациях, таким образом определяя важность концепта в человеческом сознании, вне зависимости от языка. Исследование также помогло разобраться в национально-культурной специфике фразеологии обмана русского и английского языков. Феномен обмана находит практически одинаково широкое отражение в русской и английской фразеологиях, хотя основные акценты могут различаться: английская фразеология акцентирует большее внимание на способах обмана, при этом затрагивая определенные черты человека (часто стремление к материальной наживе), ярче определяет объект и субъект обмана; русская фразеология глубже и многочисленнее представляет непосредственно разновидности обмана.

Материалы и результаты данной дипломной работы получены в ходе самостоятельного трехлетнего исследования, начатого в 2013 г. Большая часть языковых явлений, рассмотренных в рамках сопоставительного лингвокогнитивного метода на базе самостоятельно отобранного фразеологического материала, изучаются впервые.

РЭФЕРАТ ДЫПЛОМНОЙ РАБОТЫ

Колькасць старонак дыпломнай работы — 55.

Колькасць табліц — 2.

Колькасць дадаткаў — 5.

Колькасць выкарыстаных крыніц — 49.

Ключавыя паняцці: ФРАЗЕАЛАГІЗМ, ФРАЗЕАЛАГІЧНАЯ АДЗІНКА, ФРАЗЕАСЕМАНТЫЧНАЕ ПОЛЕ, ФРАЗЕАСЕМАНТЫЧНАЯ ГРУПА, ФРАЗЕАЛАГІЧНАЯ КАРЦІНА СВЕТУ, ФРАЗЕАЛАГІЧНЫ КАНЦЕПТ ПАДМАНУ.

Прадметам дыпломнага даследавання з'яўляецца агульнасць усіх сем, якія перадаюцца з дапамогай адзінак фразеасемантычнага поля, і арганізацыя асноўных сем у фразеасемантычным полі. Аб'ектам лічацца значэнні фразеалагічных адзінак, якія складаюць рускае поле 'падман' і англійскае поле 'desertion'. Мэта даследавання заключаецца ў выяўленні падобных і розных рыс паміж фразеасемантычнымі палямі падману рускай і англійскай моў, а таксама ва ўпарадкаванні зместаў абазначаных канцэптаў. Асноўным метадам даследавання, выкарыстаным у рабоце, з'яўляецца супастаўляльны лінгвакагнітыўны метада, ажыццяўляемы ў некалькі даследчых крокаў, сярод якіх: аналіз тэарэтычных канцэпцый, кантрасціўна-лексікаграфічны метада ўстанаўлення складаў аднайменных фразеасемантычных палёў розных моў, метада ланцужкі слоўнікавых дэфініцый, супастаўляльны лінгвакагнітыўны метада даследавання каралёўных фразеасемантычных палёў розных моў, кампанентны аналіз слоўнікавых дэфініцый, семантыка-паняццёвая класіфікацыя фразеалагізмаў, лінгвакагнітыўная інтэрпрэтацыя актуальных значэнняў фразеалагізмаў, метада колькасных падлікаў, статыстычная апрацоўка колькасных дадзеных.

У дыпломнай рабоце распрацоўваецца адлюстраванне тых ці іншых аспектаў жыццядзейнасці чалавека ў фразеалагічнай карціне падману. Ключавым палажэннем у дадзенай рабоце лічыцца тое, што адны і тыя ж з'явы рэчаіснасці ў розных мовах могуць трактавацца па-рознаму, быць цалкам ідэнтычнымі альбо не адлюстроўвацца ў нацыянальнай карціне свету наогул. Навізна працы складаецца ў тым, што фразеалагічны канцэпт падману ніколі да гэтага не разглядаўся ў рамках лінгвакагнітыўнага супастаўляльнага асвятлення на прыкладзе рускай і англійскай моў.

Параўнанне навуковага і паза-навуковага тлумачэння ілжы вызначыла, што менавіта фразеалогія разглядае канцэпт падману найбольш шматбакова, у той час як навуковая карціна свету засяроджвае ўвагу на фармальным баку дадзенага феномена. Фразеалагічная карціна падману робіць акцэнт на вынік падманных дзеянняў, на разнавіднасці ілжы і аб'ектаў падману. Навуковая ж

карціна падману вивучае перадумовы і мадэлі паводзін лгуна, у асноўным грунтуючыся на псіхалагічнай і незаконнай баках з’явы.

Вывучэнне рускага фразеасемантычнага поля ‘падман’ і англійскага ‘deception’ пры дапамозе структураванай рэалізацыі ўсіх навукова-даследчых крокаў, якія падрабязна дэманструюць выкарыстанне супастаўляльнага лінгвакагнітыўнага метаду, выявіла, што дадзены феномен з’яўляецца вечным спадарожнікам чалавека ва ўсіх жыццёвых сітуацыях, такім чынам вызначаючы важнасць канцэпта ў чалавечай свядомасці, не залежачы ад мовы. Даследаванне таксама дапамагло разабрацца ў нацыянальна-культурнай спецыфіцы фразеалогіі падману рускай і англійскай моў. Феномен падману знаходзіць практычна аднолькава шырокае адлюстраванне ў рускай і англійскай фразеалогіях, хоць асноўныя акцэнтны могуць адрознівацца: англійская фразеалогія акцэнтуюе большую ўвагу на спосабы падману, пры гэтым закранаючы пэўныя рысы чалавека (часта імкненне да матэрыяльнай нажывы), ярчэй вызначаецца аб’ект і суб’ект падману; руская фразеалогія глыбей і больш уяўляе непасрэдна разнавіднасці падману.

Матэрыялы і вынікі дадзенай дыпломнай працы атрыманы падчас самастойнага трохгадовага даследавання, пачатага ў 2013 годзе. Большая частка моўных з’яў, разгледжаных у рамках супастаўляльнага лінгвакагнітыўнага метаду на базе самастойна адабранага фразеалагічных матэрыялу, вивучаюцца ўпершыню. Вывучэнне фразеасемантычнага поля ‘падман’ і англійскага ‘deception’ выявіла, што дадзены феномен з’яўляецца вечным спадарожнікам чалавека ва ўсіх жыццёвых сітуацыях, такім чынам вызначаючы сутнасць канцэпта ў чалавечай свядомасці, незалежна ад мовы. Тым не менш, даследаванне дапамагло разабрацца ў нацыянальна-культурнай спецыфіцы рускай і англійскай моў для вызначэння падабенстваў і адрозненняў інтэрпрэтацыі феномена падману ў абазначаных мовах пры дапамозе супастаўляльнага лінгвакагнітыўнага метаду.

SUMMARY OF THE THESIS WORK

Number of pages — 55.

Number of tables — 2.

Number of appendices — 5.

Number of used sources — 49.

Key concepts: PHRASEOLOGICAL UNIT, PHRASEOLOGICAL SEMANTIC FIELD, PHRASEOLOGICAL SEMANTIC GROUP,

PHRASEOLOGICAL WORLD PICTURE, PHRASEOLOGICAL DECEPTION CONCEPT.

The subject of the thesis research is similarity of all semes, which are reproduced by the units of the phraseological semantic field, and organization of the main semes in the phraseological semantic field. The object is the meaning of phraseological units constituting the Russian phraseological semantic field 'обман' and the English field 'deception'. The research is aimed at determination of similar and different features between the phraseological semantic fields of deception in Russian and English languages and at ordering of highlighted concepts' contents. The main approach of the research used in the thesis is a contrastive linguo-cognitive method fulfilled in several researching steps, among those are: analysis of theoretical concepts, contrastive linguo-cognitive method of establishing sets of phraseological fields in different languages, word definitions chain method, contrastive linguo-cognitive method of correlating phraseological fields research in different languages, component analysis of word definitions, semantic-conceptual classification of phraseologisms, linguo-cognitive interpretation of phraseologisms' actual meanings, quantification method, statistical processing of quantification.

The thesis develops the issue of reflection of different aspects of human's life in a phraseological world picture of deception. The key point is that one and the same phenomenon can be described differently in compared languages, not be reflected in a national world picture of deception in general or be absolutely identical. The originality of the thesis lies in the matter that a phraseological semantic concept of deception has never been viewed in the frames of a linguo-cognitive method on the basis of Russian and English languages before.

The comparison of linguistic understanding of deception with scientific one has revealed that phraseology views the concept of deception more widely, while the scientific world picture of deception is concentrated on a formal side of the phenomenon. The phraseological world picture of deception lays an emphasis on the result of deceptive actions, kinds of lies and deception objects. The scientific world picture of deception, in its turn, studies suppositions and models of liar's behavior based on psychological and illegal sides of the concept.

The research of the phraseological semantic field 'deception' with the help of structured realization of all scientific researching steps demonstrating usage of linguo-cognitive method has shown that the phenomenon is a permanent person's companion in all life situations. Thus, it is evident that the concept is important for people's consciousness regardless of the language. The research has helped to find national and cultural peculiarities of Russian and English languages. The deception phenomenon finds almost equally wide reflection in English and Russian phraseologies; otherwise, the main accents can be different. English phraseology emphasizes greater attention on the ways of deception, touching upon some special traits of person's character (often greed for material gain); more brightly

distinguishes the object and the subject of deception. Russian phraseology, in its turn, depicts kinds of deception more deeply and numerously.

Materials and results of this thesis are obtained during an independent three-year research that has been done since 2013. The main part of language concepts that are viewed within the frames of the contrastive linguo-cognitive method on the basis of an independently selected phraseological material is studied for the first time.